

Asia: VM053:00/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tulli kiittää valtiovarainministeriötä mahdollisuudesta antaa lausunto koskien luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Tulli on osallistunut toimikaudelle 10.5.2024-30.6.2025 asetetun työryhmän työskentelyyn, ja on aiemmin saanut mahdollisuuden esittää huomioita esitysluonnoksen sisällöstä. Tulli kommentoi tällä lausunnolla luonnosta tietyiltä osin ja tarkentaa muun muassa kohtia, joilla on merkitystä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän (PMJ) tekniseen toteutukseen ja tulkintaan.

TULLIN HUOMIOITA HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ

Asian tausta ja valmistelu

Tulli esittää harkittavaksi, tulisiko hallituksen esityksen kappaleessa 1.1.1 (Rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen) viitata uudempaan oikeuskirjallisuuteen (esimerkiksi Atso Andersén - Sara Salmela, Rahanpesun estäminen ja kansainväliset pakotteet, Alma Talent, 2024). Edelleen Tulli esittää tarkistettavaksi, olisiko esimerkiksi Europolin esittämistä arvioista saatavilla uudempaa vastaavaa tietoa.

Esitysluonnoksen sivulla 10 on kirjoitusvirhe ”...ja neuvoston kannan täsmentyessä”.

EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Eri tahojen pääsyn ”välittömyys ja suoruus” on avattu esimerkiksi hallituksen esityksen sivulla 60. Hallituksen esityksessä viitataan kuitenkin useaan otteeseen esimerkiksi pääsyn ”suoruuteen”, ”välittömyyteen”, ”oikea-aikaisuuteen”, ”välillisyyteen” ja ”suodattamattomuuteen”. Tulli kiinnittää huomiota, että edellä mainittuihin käsitteisiin viitataan useassa ehdotetussa laissa, mutta niitä ei ole avattu. Tulli ehdottaa käsitteiden täsmällisempää määrittelemistä, joka olisi tarkoituksenmukaista järjestelmän teknisen toteutuksen ja rekisterinpitäjälle kuuluvien velvollisuuksien noudattamisen kannalta sekä mahdollisten epäselvyyksien ja virhetulkintojen välttämiseksi lain soveltamistilanteissa.

Nykytila ja sen arviointi

Tulli kiinnittää huomiota, tulisiko hallituksen esityksen kappaletta 3.3.1 (Nykytila ja sen arviointi) vielä täydentää hallituksen esityksen HE 25/2025 vp mukaisella lainsäädäntökehityksellä.

Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Ehdotukset

Hallituksen esityksen kappaleen 5.1.7 (Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettu laki) osalta Tulli ehdottaa, että jatkovalmistelussa keskeiset ehdotukset olisi esitetty johdonmukaisesti siten, että niin 6. rahanpesudirektiivin kuin myös rahoitustietodirektiivin esityksessä ehdotetut täytäntöönpanosäännökset tulisivat tässä kappaleessa kattavasti huomioitua. Tulli toteaa, että keskeisten ehdotusten jäsentäminen edellä tarkoitetulla tavalla on tarkoituksenmukaista, koska kyse ei ole ainoastaan ehdotettavista 6. rahanpesudirektiiviin täytäntöönpanosäännöksistä vaan myös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024 /1654 eli (EU) 2019/1153 direktiivin muuttamista koskevan direktiivin mukaiset ehdotukset täytäntöönpanosäännöksiksi tulisi huomioida.

Tekstin sisältöä ehdotetaan täydennettäväksi muun muassa seuraavilla tiedoilla:

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettuun lakiin (PMJ-lakiin) implementoitaisiin (täytäntöönpanotaisiin) 6. rahanpesudirektiivin 16 ja 17 artiklojen edellyttämät muutokset. Lisäksi täytäntöönpanotaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1654 1 artiklassa

säädetyt muutokset, jotka koskevat direktiivin (EU) 2019/1153 muuttamista sen 4 artiklan ja II luvun 6 a artiklan osalta. Kyse on muutoksista, jotka koskevat toimivaltaisten viranomaisten pääsyä keskitettyihin pankkitilirekistereihin yhteenliittämisyjärjestelmän kautta (4 artikla 1 a kohta) ja teknisiä toimenpiteitä tilitapahtumatietojen käytön helpottamiseksi (6 a artikla).

6. rahanpesudirektiivin 16 artiklan täytäntöönpanossa kyseessä ovat lähinnä tarkennukset siltä osin, mitkä toimijat ovat PMJ-sääntelyn soveltamisalassa sekä tarkennukset tietoihin, joita PMJ:stä luovutetaan. Lisäksi ehdotetaan säännös, jolla täytäntöönpanotasiin 16 artiklan 6 kohdan mukainen komission kehittämä ja ylläpitämä yhteenliittämisyjärjestelmä (BARIS-järjestelmä) siten, että 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut tiedot ovat saatavilla pankkitilirekisterien yhteenliittämisyjärjestelmän kautta 16 artiklan 7 kohdan mukaisesti.

6. rahanpesudirektiivin 17 artiklan 2 kohta täytäntöönpanotasiin ehdottamalla säädös, jonka mukaan Tullin tulisi ottaa teknisiä vaatimuksia laatiessaan huomioon komission täytäntöönpanosäädöksillä antamat tekniset eritelmät, joilla vahvistetaan muoto, jossa pankki- ja maksutilitietojen, tallelokerotietojen tiedot toimitetaan keskitettyihin automatisoituihin mekanismeihin.

Rahoitustietodirektiivin 4 artiklan 1 a kohta täytäntöönpanotasiin ehdottamalla säännös, jonka nojalla myös rikosten ennalta estämisessä, paljastamisessa, tutkimisessa ja niihin liittyvissä syytoimissa vastaavilla toimivaltaisilla viranomaisilla (Poliisi, Rajavartiolaitos ja Tullin rikostorjunta) olisi myös valtuudet päästä suoraan ja välittömästi tilitietoihin edellä 16 artiklan 6 kohdan tarkoittaman yhteenliittämisyjärjestelmän (BARIS-järjestelmän) kautta ja tehdä niitä koskevia hakuja. Tältä osin on lisäksi mahdollista käyttää kansallista liikkumavaraa, jolla jäsenvaltion on mahdollista rajoittaa pääsyä tilitietoihin ja tehdä niitä koskevia hakuja edellyttämällä, että toimivaltaisilla viranomaisilla on perusteltu syy uskoa, että näitä merkityksellisiä tilitietoja saattaa olla muussa jäsenvaltioissa, josta tietoja haetaan. Tulli huomauttaa, että tältä osin jatkovalmistelussa tulisi selkiyttää, mitä kyseinen kansallinen liikkumavara Suomen kannalta merkitsee ja jos tällaista kansallista liikkumavaraa aiotaan käyttää, tulisi se myös ilmetä keskeisistä ehdotuksista.

Rahoitustietodirektiivin 6 a artikla olisi tarkoitus täytäntöönpanna ehdottamalla säännös, jonka nojalla Tullin tulisi ottaa teknisiä vaatimuksia laatiessaan huomioon komission täytäntöönpanosäädöksillä antamat tilitapahtumien sähköinen jäsennelty muoto ja tekniset keinot, joita käytetään tilitapahtumatietojen toimittamiseen.

Vaikutukset

Hallituksen esityksen kappaleessa 5.3.2 (Taloudelliset vaikutukset) on Tullia koskevan vaikutusarvioinnin yhteydessä viitattu niin sanottuihin sumeisiin ja litteroiviin hakuihin. Tulli esittää mainittuja sumeita ja litteroivia hakuja täsmennettäväksi mainitussa yhteydessä vielä esimerkiksi seuraavasti: niin sanotuilla sumeilla hauilla haetaan likimääräisesti samanlaisia vastineita kuin

annettu hakutermi, ja haussa pitää määritellä miten paljon ja miltä osin eroja saa olla. Litteroiva haku tarkoittaa hakua, jossa hakutermi vastaa tulosta, mutta yhden tai useamman merkin voi korvata niin sanotuilla jokerimerkeillä, jotka vaikuttavat tulosten laajuuteen.

Muut toteuttamisvaihtoehdot

Hallituksen esityksen kappaleessa 6.1 (Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset) todetaan 6. rahanpesudirektiivin 16 artiklan 8 kohtaan liittyen, että jäsenvaltiot voivat sallia tietojen säilyttämisen yksittäisissä tapauksissa tietyin edellytyksin enintään viiden lisävuoden ajan.

Esityksessä on tässä yhteydessä (s. 133) ehdotettu, että poikkeusmahdollisuutta käytetään, sillä se tehostaisi rahanpesun tai terrorismin rahoituksen estämistä, paljastamista ja tutkintaa sekä syytetoimia. Tämä kansallinen liikkumavara ja sen käyttö jäävät epäselväksi, eikä ilmene täsmällisesti ja tarkkarajaisesti ehdotetuista säännösteksteistä.

1. Lakiehdotus: Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä

5 § Kansallinen riskiarvio ja 6 § Tilastot

Hallituksen esityksen kappaleesta 5.1.3 (Rahanpesun kansallinen riskiarvio ja tilastot) ilmenevällä tavalla esityksessä ehdotetaan, että kansallisen riskiarvion laatimista ohjaisi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen kansallinen viranomaisyhteistyöryhmä, jossa muun muassa Tulli on edustettuna. Riskiarvion laatimisvastuu olisi rahanpesun selvittelykeskuksella. Edelleen viranomaistyöryhmälle on esitetty tilastointia koskeva velvoite. Ehdotetun 5 §:n säännöskohtaisten perustelujen mukaan riskiarvion laatimisesta vastaisi rahanpesun selvittelykeskus viranomaisyhteistyöryhmän ohjauksessa. Viranomaisyhteistyöryhmän tehtävänä olisi myös koordinoida kansallisia toimia, joilla puututaan kansallisessa riskiarviossa havaittuihin riskeihin. Edelleen ehdotetun 6 §:n mukaan viranomaisyhteistyöryhmä vastaisi kattavien tilastojen ylläpitämisestä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntakehyksen tuloksellisuuteen liittyvistä asioista kehyksen tuloksellisuuden tarkastelemiseksi. Tulli toteaa, että epäselvyyksien välttämiseksi viranomaistyöryhmän työskentelytapoihin ja sen vastuisiin tulisi myös kiinnittää etukäteistä huomiota. Huomion kiinnittäminen esimerkiksi riskiarvion laatimisen ohjaamisen, kansallisten toimien koordinoimisen ja tilastojen ylläpitämisen työskentelytapoihin tehostaisivat viranomaisyhteistyötä ja tiedonvaihtoa.

Tulli huomauttaa teknisenä seikkana, että ehdotetun 4 §:n 2 momentin 10 kohdassa on määritelty tulliviranomainen, mutta nyt kyseessä oleva lakiehdotus ei Tullin käsityksen mukaan sisällä itsessään muilta osin viittauksia kyseiseen määritelmään.

Ehdotetun 5 §:n 3 momenttiin sisältyy kirjoitusvirhe ("rikisarviossa").

Ehdotetun 6 §:n 2 momentin 10 kohdan mukaan tilastojen on sisällettävä toimivaltaisten viranomaisten pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään tekemien hakujen lukumäärä toimivaltaisten viranomaisten ryhmien mukaan eriteltynä sekä rahanpesun selvittelykeskusten ja valvontaviranomaisten pankkitilirekisterit yhteenliittävään järjestelmään tekemien hakujen lukumäärä. Ottaen huomioon, että mainitut tilastointivelvoitteet koskevat Tullia, tulisi säännöskohtaisissa perusteluissa selvytyden vuoksi täsmentää, mitä mainitut "viranomaisten ryhmät" ovat. Nyt kyseessä oleva huomio koskee soveltuvin osin 3. lakiehdotuksen 10 a §:ää, jonka mukaan Tulli on ylläpidettävä tilastoja toimivaltaisten viranomaisten keskitettyyn automatisoituun tilitietojärjestelmään tekemien hakujen lukumäärästä toimivaltaisten viranomaisten ryhmien mukaan eriteltynä.

12 § Tosiasiallista edunsaajaa koskevien tietojen luotettavuuden varmistaminen

Ehdotetun 12 §:n 5 momentin mukaan Patentti- ja rekisterihallituksella tulee olla käytössään automatisoituja mekanismeja kyseisessä pykälässä säädettyjen tarkistusten tekemiseksi. Mainitun pykälän säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, että tämä voisi pitää sisällään vertailua muiden viranomaisten rekistereihin, kuten pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän edunsaajatietoihin. Tulli kiinnittää huomiota siihen, että kyseiset "automatisoidut mekanismit" on mahdollista ymmärtää virheellisesti siten, että kyse olisi rekistereiden niin sanotuista ristiin ajosta eli massahauista, jotka eivät ole mahdollisia yleisen tietosuojasetuksen mukaan eivätkä siten myöskään mahdollisia pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmässä. Tulli ehdottaa, että mainitun kohdan säännöskohtaisiin perusteluihin täsmennettäisiin, ettei kyse ole vertailutietojen massahausta vaan vertailu tehdään, kun se on tapauskohtaisesti välttämätöntä.

60 § Yleiset määräykset

Ehdotetun 60 §:n mukaan eri viranomaistahoilla ja muilla toimivaltaisilla viranomaisilla olisi oltava tehokkaat yhteistyö- ja koordinointimekanismit. Yhtenä rahanpesuasetuksen 2 artiklan 44 kohdan c ja d alakohtien mukaisena toimivaltaisena viranomaisena Tulli kiinnittää huomiota siihen, että kun kyse on velvoitteesta, niin mekanismien sisältöä ja näihin liittyviä vastuita olisi mahdollisuuksien mukaan tarkoituksenmukaista täsmentää säännöskohtaisissa perusteluissa epäselvyyksien välttämiseksi.

Tulli kiinnittää huomiota, että muun muassa (mutta ei mahdollisesti ainoastaan) ehdotetun 60 §:n 1-3 momenteissa säädetään toimivaltaisten viranomaisten velvollisuuksista. Tulli esittää tältä osin yleisenä huomiona, että hallituksen esityksessä viitataan useassa yhteydessä "toimivaltaisiiin

viranomaisiin”. Ottaen huomioon toimivaltaisen viranomaisen määritelmän rahanpesuasetuksen 2 artiklan 44 kohdan a-d alakohdissa ja ehdotetun lain 4 §:n 2 momentissa, esittää Tulli harkittavaksi, olisiko hallituksen esityksessä tarpeen määritellä kussakin asiayhteydessä tarkemmin, mistä rahanpesuasetuksen 2 artiklan 44 kohdan tarkoittamista toimivaltaisista viranomaisista on kulloinkin kyse, mikäli määritelmän eri käyttöyhteyksissä ei ole tosiasiasa tarkoitettu viitattavan kaikkiin toimivaltaisiin viranomaisiin. Tulli toteaa, että edellä mainittu ongelma saattaa toistua kaikissa niissä ehdotetun lain pykälissä, joissa viitataan ”toimivaltaiseen viranomaiseen”. Toimivaltainen viranomainen on määritelty ehdotetun lain 4 §:n 2 momentin 2 kohdan a-d alakohdissa siten, että kukin säännöksen alakohta viittaa rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 44 alakohdan tiettyyn alakohtaan. Jatkovalmistelussa tulisi tarkastaa, etteivät viittaukset toimivaltaiseen viranomaiseen johda poikkeamiseen kullekin viranomaiselle jo erityislainsäädännön nojalla kuuluvasta toimivallasta ja tiedonsaannista.

68 § Erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva käsittely

Ehdotetun 68 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan toimivaltaisten viranomaisten henkilöstön on oltava erittäin luotettavaa ja sillä on oltava asianmukainen osaaminen, myös massadata-aineistojen eettisen käsittelyn osalta. Säännöksen perusteluissa viitataan massadata-aineistojen eettisen käsittelyn osalta kuitenkin ”erityiseen” osaamiseen. Tulli esittää perusteluita täsmennettäväksi siten, että ne vastaavat ehdotetun säännöksen ja 6. rahanpesudirektiivin 70 artiklan 1 kohdan b alakohdan sanamuotoa.

2. Lakiehdotus: Laki rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain muuttamisesta

2 § Rahanpesun selvittelykeskus ja sen tehtävät

Ehdotetun 2 §:n 4 momentin mukaan keskusrikospoliisin tulee antaa vuosittain Poliisihallitukselle selvitys rahanpesun selvittelykeskuksen toiminnasta sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toiminnan yleisestä edistymisestä Suomessa. Selvityksessä on momentin 8 kohdan mukaan oltava tilastot ”Tullille käteisvarojen valvonnasta annetun asetuksen 9 artiklan mukaisesti toimittamat tiedot käteisen rahan fyysisestä liikkumisesta rajan yli”. Tulli kiinnittää huomiota sanaan ”Tullille,” joka tulisi korjata muotoon ”Tullin”.

Edellä mainittu huomioon ottaen Tulli kiinnittää huomiota terminologiaan ehdotuksessa. Ehdotuksessa käytetään termiä ”käteisvarat” ja sen jälkeen termiä ”käteinen raha”. Tullille käteisvarojen valvonnasta annetun asetuksen 9 artiklassa viitataan 3 ja 4 artiklaan, joista 3 artikla on otsikoitu ”Mukana kulkevia käteisvaroja koskeva ilmoitusvelvollisuus” ja 4 artikla otsikoitu ”Erillään kulkevia käteisvaroja koskeva tiedonantovelvollisuus”. ”Käteiseen rahaan” on viitattu myös ehdotetun lain 5 §:n 3 momentin 15 kohdassa.

4 § Rahanpesun selvittelykeskuksen oikeus saada, käyttää ja luovuttaa tietoa

Ehdotetun 4 §:n 3 momentin 8 kohdan mukaan rahanpesun selvittelykeskuksella tulee olla välitön ja suora pääsy pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 4 luvun 17 j §:ssä tarkoitetun pankkitilirekisterien yhteenliittämijärjestelmän tietoihin, sekä kiinteistörekisterin tietoihin. Tulli kiinnittää huomiota PMJ-lakiin viittaavan säännöksen kirjoitusasuun, joka saattaa mahdollistaa virheellisen tulkinnan, että kiinteistörekisteri liittyy PMJ-lakiin. Tulli ehdottaa kiinteistörekisterin tietojen eriyttämistä itsenäiseksi alakohdaksi.

Ehdotetun lain 4 §:n 3 momentin 15 kohdan mukaan rahanpesun selvittelykeskuksella tulee olla välitön ja suora pääsy tullaustietoihin, myös käteisen rahan fyysistä liikkumista rajan yli koskeviin tietoihin. Hallituksen esityksen sivulla 206 todetaan seuraavaa: ”Lisäksi pykälään esitetään lisättäväksi uusi 5 momentti, jossa ensinnäkin säädettäisiin suorasta ja välittömästä pääsystä 3 momentin 1–26 alakohdan tietoihin. 6. rahanpesudirektiivin mukaan pääsyä olisi pidettävä suorana ja välittömänä, kun tiedot sisältyvät tietokantaan, rekisteriin tai sähköiseen tietojenhakujärjestelmään, jonka avulla rahanpesun selvittelykeskus voi saada ne suoraan automaattisen mekanismin kautta ilman välittäjää. Jos tietokantaa tai rekisteriä ei ole perustettu, jäsenvaltioiden olisi toteutettava muita tarvittavia toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että rahanpesun selvittelykeskukset voivat saada kyseiset tiedot nopeasti. Näissä tilanteissa, joissa tiedot ovat toisen elimen tai viranomaisen hallussa, suora pääsy merkitsee sitä, että tietoja hallussaan pitävien yhteisöjen tai viranomaisten tulee antaa ne viipymättä rahanpesun selvittelykeskukselle, ja mikään yhteisö, viranomainen tai kolmas osapuoli ei saa puuttua pyydettyihin tai annettaviin tietoihin. Tietoja ei pitäisi suodattaa.” Esityksen mukaan selvittelykeskuksen suora pääsy tietokantaan automaattisen mekanismin kautta ilman välittäjää on ensisijainen tapa luovuttaa säädetyt tiedot ja muut tarvittavat toimenpiteet tulevat kyseeseen vasta toissijaisesti, jos tietokantaa ei ole perustettu. Tulli huomauttaa, että 6. rahanpesudirektiivin 21 artiklan mukaan sekä tiedonhaku ilman välivaiheita suoraan tietokannasta että muu tiedon toimitustapa, joka täyttää 21 artiklan 2 kohdan a- ja b-kohtien edellytykset, ovat molemmat suoraa ja välitöntä pääsyä säädettyihin tietoihin eikä pääsy tietokantaan ilman välivaiheita ole ensisijainen suhteessa 21 artiklan 2 kohdan a- ja b-edellytysten täyttämään muuhun tapaan toimittaa tiedot. Esityksen sivulla 290 oleva rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain muuttamisesta annetun ehdotuksen 4 §:n 4 momentin sanamuoto vastaa rahanpesudirektiivin sanamuotoa.

6. rahanpesudirektiivin 21 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että rahanpesun selvittelykeskuksilla on niiden organisatorisesta asemasta riippumatta käytettävissään tiedot, joita ne tarvitsevat tehtäviensä hoitamiseen. Tulli huomauttaa, että rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n muutosehdotuksesta puuttuu direktiivin mukainen rajausta siitä, että välitön ja suora pääsy pykälän 3 momentissa lueteltuihin tietoihin koskee vain tietoja, joita selvittelykeskus tarvitsee tehtäviensä hoitamiseen. Edellytys tulisi lisätä myös lain 4 §:ään.

Tulli toteaa, että ehdotetun rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n 4 momentin edellytys suorasta ja välittömästä pääsystä toteutuisi, kun Tulli toimittaa rahanpesun selvittelykeskukselle pyynnöstä ne tullaustiedot, joita selvittelykeskus tarvitsee tehtäviensä hoitamiseen. Tiedot toimitettaisiin pyynnöstä riippuen joko useasta tullauksesta koostuvana tietojoukkona tai yksittäiseen tullaukseen liittyen. Tulli toimittaisi tiedot rahanpesun selvittelykeskukselle viipymättä. Tämä tarkoittaisi tietojen toimittamista viiden arkipäivän kuluessa (KKO:2020:53 on käsitelty viipymättä aikamäärettä esitutinnan aloittamisen kontekstissa. Ratkaisussaan korkein oikeus toteaa, että asiassa olisi tullut toimia muutamassa, eli maksimissaan viidessä, päivässä, jotta toimittaisiin viipymättä (esityksen sivu 206)). Tulli voi myös selvittelykeskuksen pyynnöstä osallistua lain 2 a §:n mukaisiin analyysityöryhmiin.

Teknisenä huomiona Tulli toteaa, että esityksen viittaukset ehdotetun lain momentteihin eivät numeroinneiltaan vastaa ehdotetun lain momentteja.

3. Lakiehdotus: Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

1 § Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä ja lain tarkoitus

Valtiovarainministeriöltä saadun tiedon mukaan rahanpesutorjuntaviranomainen (AMLA) tulisi olla huomioitu PMJ-lain 3 §:ssä. Ehdotetun 1 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, että 6. rahanpesudirektiivin 1 artiklan 2 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on varmistettava, että keskitetyissä automatisoiduissa mekanismeissa olevat tiedot ovat ”oikea-aikaisesti” valvontaviranomaisten saatavilla. Tulli kiinnittää huomiota, tulisiko Lupa- ja valvontavirasto huomioida myös PMJ-lain 3 §:ssä, koska Lupa- ja valvontavirasto on rahanpesulain 4 §:n 2 momentissa ehdotettu rahanpesuasetuksen 2 artiklan 44 kohdan b alakohdassa tarkoitetuksi valvontaviranomaiseksi. Tältä osin Tulli kiinnittää erityisesti huomiota, että ehdotetun PMJ-lain 17 j §:n 2 momentin mukaan rahanpesulain 4 §:n 2 momentin 2 kohdan b alakohdan mukaisilla valvontaviranomaisilla on välitön ja suodattamaton pääsy muissa jäsenmaissa oleviin 6. rahanpesudirektiivin 16 artiklan 3 kohdan mukaisiin tietoihin, jotka ovat saatavilla pankkitilirekisterien yhteenliittämijärjestelmän kautta.

Ehdotetun 1 §:n säännöskohtaisten perustelujen osalta esityksessä todetaan, että ”kyseisen 16 artiklan 3 kohdassa on eritelty tiedot, jotka on oltava saatavilla ja haettavissa keskitettyjen automatisoitujen mekanismien kautta [...] Kyseisen artiklakohtaan muut tiedot kuin arvopaperitiliä ja kryptovaratiliä koskevat tiedot sisältyvät jo viidenteen rahanpesudirektiiviin ja ne on voimaansaatettu eduskunnan 4.10.2018 hyväksymän HE 167/2018 vp. myötä”. Tulli toistaa tältä osin aiemmin 25.6.2025 valtiovarainministeriölle nyt kyseessä olevaa hallitusten esitystä kommentoidessaan esittämänsä huomion, jonka mukaan virtuaaliset IBAN-tilinumerot eivät ole sisältyneet viidenteen rahanpesudirektiiviin, eikä niitä ole saatettu PMJ-laissa voimaan edellä mainitussa yhteydessä.

1 a § Soveltamisala

Ehdotetun 1 a §:n säännöskohtaisista perusteluista ilmenevällä tavalla pykälän 1 ja nykyistä 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maksulaitosta, sähkörahayhteisöä ja kryptovarapalvelun tarjoajaa koskevat termit korvattaisiin kokonaisuudessaan finanssilaitoksen käsitteellä. Säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, että finanssilaitoksen käsite kattaa voimassa olevan PMJ-lain mukaiset toimijat, mutta tuo soveltamisalan piiriin myös uusia toimijoita. Soveltamisalaan kuulumisen riippuu siitä, onko kyseisillä finanssilaitoksilla rahanpesudirektiivin 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja tilejä tai tallelokeroita. Tulli toistaa tältä osin valtiovarainministeriölle toimittamassaan, 5.9.2024 päivätyssä PMJ-lain muutostarpeita koskevassa muistiossa (Tulli/2024/00873) ja valtiovarainministeriölle 25.6.2025 toimittamissaan kommentteissa esittämänsä huomion, jossa Tulli on esittänyt, että uusien tiedonluovuttajien liittymistarpeen ja tiedonluovutusvelvollisuuden arviointiin voi (myös nyt kyseessä olevan hallituksen esityksen mukaisen finanssilaitoksen käsitteen käyttöönoton ja soveltamisalan piiriin tulevien uusien toimijoiden osalta) liittyä haasteita. Tämän johdosta Tulli ehdottaa, että asiaa koskevia tiedonsaantioikeuksia ja vastuita tulisi jatkovalmistelussa mahdollisesti selvittää.

1 d § Tiedonhakupöytäkirjat

Ehdotetun 1 d §:n säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, että ”Tullin valvontavastuu kattaa siten kaikkien sähköisten pankki- ja maksutilien tiedonhakupöytäkirjoiden luoneiden tiedonluovuttajien järjestelmän ylläpidon sekä myös tiedonantovelvollisuuden noudattamisen valvonnan”. Tullin näkemyksen mukaan kirjausta ”tiedonantovelvollisuudesta” tulisi selvyiden vuoksi tarkentaa säännöskohtaisissa perusteluissa siten, että siinä otetaan huomioon rajanveto Tullin suorittaman, tietojen teknisen välittämiseen liittyvän valvonnan ja Tietosuojavaltuutetun toimiston suorittaman, tapauskohtaisen henkilötietojen käsittelyn oikeuksien ja velvollisuuksien noudattamiseen liittyvän valvonnan, välillä (kts. esimerkiksi kirjaukset HE 163/2021 vp, s. 88-90).

Tiedonantovelvollisuuden noudattamisen valvontaan liittyen Tulli toistaa vielä tässä yhteydessä 5.9.2024 päivätyssä muistiossa esittämiänsä huomioita liittyen Tullin valvontavastuuseen ja poikkeamisesta tietojen luovuttamiseen. Valvontavastuun osalta muistiossa on viitattu muun muassa mahdolliseen täsmennystarpeeseen Tullin suorittamaan valvontaan viittaavan, lokitietoja koskevan PMJ-lain 10 §:n osalta, jonka mukaan ”Tulli rekisterinpitäjänä valvoo pankki- ja maksutilirekisterin käyttöä”. Edelleen muistiossa on esitetty huomio tietojen luovuttamiseen liittyvistä poikkeuksista, ja Tulli on tältä osin esittänyt arvioitavaksi, tulisiko tietojen mahdolliset puuttumistilanteet ja näitä koskevat poikkeamismahdollisuudet ottaa tietyin kriteerein huomioon lainsäädännön tasolla.

Muutettavaksi ehdotetun 1 d §:n 5 momentin mukaan Tullin tulee ottaa teknisiä vaatimuksia laatiessaan huomioon komission täytäntöönpanosäädöksillä antamat tekniset eritelvät, joilla vahvistetaan muoto, jossa tiedot toimitetaan keskitettyihin automatisoituihin mekanismeihin, sekä

tilitapahtumien sähköinen jäsennelly muoto ja tekniset keinot, joita käytetään tilitapahtumatietojen toimittamiseen. Tulli kiinnittää huomiota säännöskohtaisiin perusteluihin ja ehdottaa niiden täsmentämistä tietojen toimittamisen EU-lainsäädännön oikeusperustan osalta. Tulli toteaa, että tilitietojen toimittamista keskitettyihin automatisoituihin mekanismeihin ja toisaalta tilitapahtumatietojen toimittamien kansallisesti säädettyyn mekanismiin eriyttäminen jäävät oikeusperustojen osalta epäselväksi. EU-lainsäädännölliset oikeusperustat eroavat merkityksellisesti toisistaan, josta syystä niiden jäsennellympi käsittely olisi tarkoituksenmukaista. Tilitietojen muotoa koskeva oikeusperusta johdetaan 6. rahanpesudirektiivin 16 artiklan 4 kohdasta, lisäksi näitä tietoja koskee mainitun direktiivin 16 artiklan 7 kohdassa säädetty velvoite, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että 3 kohdassa tarkoitettut tiedot (tilitiedot) ovat saatavilla pankkitilirekisterien yhteenliittämisyjärjestelmän kautta. Tilitapahtumatietojen muotoa koskeva oikeusperusta johdetaan rahoitustietodirektiivin 6 a artiklan 2 kohdasta, näiden tietojen osalta jäsenvaltion ei ole varmistettava, että ne olisivat saatavilla yhteenliittymisyjärjestelmän kautta.

Rahoitustietodirektiivin 6 a artiklan 1 kohdan mukaan 2 kohdassa vahvistettuja teknisiä eritelmiä noudatetaan vastatessaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti toimivaltaisten viranomaisten rikostutkinnan yhteydessä esittämiin tilitapahtumatietoja koskeviin pyyntöihin, mukaan lukien tällaiseen tutkintaan liittyvien varojen tunnistaminen, jäljittäminen ja jäädyttäminen. Lisäksi tilitapahtumatietojen osalta rahoitustietodirektiivin johdantokappaleen 9 kohdassa nimenomaisesti todetaan, että niihin edellytyksiin ja menettelyihin, joiden mukaisesti toimivaltaiset viranomaiset voivat pyytää tilitapahtumatietoja finanssilaitokset ja luottolaitoksilta, sovelletaan kansallisessa lainsäädännössä vahvistettuja menettelysääntöjä. Se, että yhdenmukaistetaan tekniset järjestelyt, joiden mukaisesti finanssilaitokset ja luottolaitokset toimittavat tilitapahtumatietoja toimivaltaisten viranomaisten pyynnöstä, ei saisi vaikuttaa kansallisiin menettelysääntöihin ja -takeisiin, joiden mukaisesti toimivaltaiset viranomaiset voivat pyytää tilitapahtumatietoja.

Tulli ehdottaa lisäksi, että viittaus hallituksen esityksen kappaleisiin 3.3 (s. 88) ja 5.3.7 (s. 126), voisi tässä yhteydessä selkiyttää asiaa. Esimerkiksi hallituksen esityksen viimeksi mainitussa kohdassa on tuotu nimenomaisesti esiin, etteivät saldo- ja tilitapahtumatiedot ole saatavilla yhteenliittämisyjärjestelmän kautta.

Eduskunta on hyväksynyt 1 d §:n säännöskohtaisissa perusteluissa viitatus hallituksen esityksen HE 25/2025 vp 16.6.2025. Kirjoitusvirhettä esitetään korjattavaksi.

1 e § Tiedonluovutusjärjestelmä

Ehdotetun 1 e §:n säännöskohtaisten perustelujen mukaan voimassa olevan lain 1 d §:ssä on säädetty Tullin ylläpitämästä tiedonluovutusjärjestelmästä. Perusteluissa on tältä osin kirjoitusvirhe, ja perusteluissa tulisi viitata 1 e §:ään.

Tulli kiinnittää huomiota, ettei 1 e §:n tarkoittamaa tiedonluovutusjärjestelmää ole määritelty PMJ-lain 2 §:ssä vastaavasti kuin muita järjestelmän keskeisiä toiminnallisuuksia, kuten tiedonhakujärjestelmä ja koostava sovellus. Tulli ehdottaa tiedonluovutusjärjestelmän määritelmän lisäämistä lain 2 §:ään. Tiedonluovutusjärjestelmään on viitattu esimerkiksi lainmuutoksen HE 25/2025 vp mukaisen 1 §:n (Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä ja lain tarkoitus) 3 momentissa.

2 § Määritelmät

Tulli esittää harkittavaksi, tulisiko 2 §:n 2 kohtaa (pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmä) täydentää siten, että määritelmällä voidaan soveltuvin osin viitata myös viranomaisten ylläpitämiin tiedonhakujärjestelmiin, joiden avulla nämä voivat pyytää ja vastaanottaa tietoja. Tulli on kiinnittänyt huomiota 2 §:n 2 kohdassa määriteltyyn pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmään siltä osin, kuin kyse on viranomaisten tietopyynnöistä. Myös viranomaisten hakiessa tietoja järjestelmästä rakentavat he rajapinnan järjestelmään, jonka avulla viranomainen käytännössä ”hakee” tietoja järjestelmästä. Myös viranomaisen rajapinnan (tiedonhakujärjestelmän) tulee olla yhteensopiva niiden Tullin antamien määräysten kanssa, joissa Tullin tulee ottaa huomioon myös komission täytäntöönpanosäädöksillä antamat tekniset eritelmät, joilla vahvistetaan muoto, jossa tiedot toimitetaan. Ottaen huomioon lainsäädäntömuutoksen HE 25/2025 vp mukaisen lain 1 d §:n 5 momentin sanamuodon (”Tulli valvoo 1 ja 2 momentissa, 4 §:n 2 momentissa ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden noudattamista sekä antaa määräyksen tässä pykälässä tarkoitettujen tiedonhakujärjestelmien teknisistä vaatimuksista”), Tulli kiinnittää huomiota siten siihen, tulisiko asia ottaa huomioon myös määritelmäsäännöksessä vastaavasti kuin se on otettu huomioon 1 d §:n 5 momentissa, jotta annetut määräykset ulottuisivat myös viranomaisten rajapinnoissa noudatettavaksi.

Tulli huomauttaa, että 12 kohdan perusteluissa on kirjoitusvirhe (”koskevia tiedot”). Edelleen 17 kohdan perusteluissa on kirjoitusvirhe arvo-osuustileistä annetun lain lakiviittauksen osalta (”827/199”).

4 § Pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmästä luovutettavat pankki- ja maksutilitiedot

Ehdotetun 4 §:n säännöskohtaisten perustelujen mukaan ehdotetuilla muutoksilla täytäntöönpantaisiin 6. rahanpesudirektiivin 16 artiklan mukaiset tiedot eli täydennettäisiin pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän keskitetyn automatisoidun tilitietojärjestelmän kautta saatavien tietojen sisältöä. Tulli toteaa, että ehdotetun 4 §:n 2 momentin sanamuotoa on tarpeen vielä tarkastella sen selkeyden ja konjunktoiden osalta. Tarkastelutarve koskee esimerkiksi ehdotetun 2 momentin 2 kohtaa (”...ja suomalainen henkilötunnus ja joko rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan mukaisesti vaaditut muut tunnistetiedot tai muut tunnistetiedot tai yksilöllinen tunnistenumero...”) sekä 4 kohtaa (...ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa ja joko rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan mukaisesti vaaditut muut tunnistetiedot tai

kansalaisuus...”). Nyt kyseessä oleva huomio koskee soveltuvien osien myös ehdotettua 6 §:ää, jonka on esitetty vastaavan 4 §:n sisältöä.

Lisäksi jatkovalmistelussa tulisi korjata 4 §:n 1 momentin 2 kohta ja (6 §:n 1 momentin 2 kohta), jotka eivät alkuosiltaan (”rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 5-7 §:ssä tarkoitettujen tosiasiallisten edunsaajien”) vastaa asiasisällöltään säännöskohtaisissa perusteluissa esitettyä. Edelleen 4 §:n 1 momentin 2 kohdan loppuun on ilmeisimmin jäänyt virheellinen kirjaus (”...tai sen puuttuessa kansalaisuus”). Lain sanamuodon tulisi vasta perusteluja ja keskenään 4 ja 6 §:t vastata toisiaan.

Ehdotetun 4 §:n säännöskohtaisten perustelujen mukaan voimassa olevassa pykälässä säädetään niistä tiedoista, jotka luottolaitoksen tulee luovuttaa pankki- ja maksutilien tiedonhakupöytäkirjan avulla toimivaltaiselle viranomaiselle. Tulli kiinnittää huomiota tulisiko säännöskohtaisia perusteluja vielä tarkistaa siltä osin, tarjoavatko esimerkiksi luottolaitokset ehdotetun 2 momentin f kohdan tarkoittamia kryptovaratilejä. Säännöstä esitetään siten soveltuvien osien tarkasteltavaksi.

Tulli huomauttaa, että ehdotetun 4 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa oleva kirjaus koskien 6. rahanpesudirektiivin 16 artiklan mukaan saatavilla olevia tietoja katkeaa sen g alakohtaa koskevan viittauksen osalta kesken.

6 § Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennettavat tiedot

Ehdotetun 6 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, että nykyinen 2 momentti ehdotetaan poistettavaksi ja korvattavaksi uudella 2 momentilla, joka vastaisi ehdotettavan 4 §:n sisältöä. Siten pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään luovutettavat tiedot olisivat yhteneväiset riippumatta siitä, luovuttaako 1 a §:n mukainen tiedonluovuttaja tiedot pankki- ja maksutilien tiedonhakupöytäkirjan avulla tai tallentaako se tiedot pankki- ja maksutilirekisteriin. Tulli huomauttaa tältä osin, että mikäli säännöksen on tarkoitus vastata toisiaan täysin, on niissä eroja esimerkiksi niiden 2 ja 4 kohtien osalta.

Tulli toistaa ehdotetun 6 §:n osalta aiemmin 25.6.2025 valtiovarainministeriölle esittämänsä kommentin siitä, tulisiko säännöksen perusteluissa tuoda vielä selvemmin esiin se, että kaikki kyseisen säännöksen uudessa 2 momentissa listatut tiedot eivät välttämättä koske kaikkia tiedonluovuttajia. Mainittua tarkoitusta palvelee ehdotettuun momenttiin kirjattu sanamuoto ”tarkoitettuja tietoja”.

17 d § Keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä saatavat saldotiedot

Keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä saatavia saldotietoja koskevan ehdotetun 17 d §:n säännöskohtaisten perustelujen mukaan ”kun jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille toimitettavat tilitapahtumatiedot, kryptovaratiliä koskevat tilitapahtumatiedot mukaan luettuna, olisivat jo valmiiksi rahoitustietodirektiivin vaatimassa harmonisoidussa muodossa, kansallisen tiedon välittäjän eli keskusrikospoliisin kansainvälisen yksikön olisi sujuvaa hakea pyydetyt tiedot keskitetystä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä ja välittää ne tiedon pyytäjälle oikeassa sanomamuodossa”. Mainittu ”kansallista tiedon välittäjää” koskeva kirjaus näkyy vastaavan hallituksen esitykseen HE 25/2025 (s. 105) kirjattua. Esityksessä ei kuitenkaan ole muualla viitattu ”kansallisen tiedon välittäjään”, minkä johdosta Tulli ehdottaa käsitteen ”kansallisen tiedon välittäjä” oikeusperustan avaamista perusteluissa.

17 f § Keskitettyä sähköistä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmää koskevien tietojen käsittely

Ehdotetun 17 f §:n säännöskohtaisista perusteluista ilmenevällä tavalla pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 1 momenttiin lisättäisiin kryptovaratiliä koskevat tilitapahtumatiedot. Hallituksen esityksen 25/2025 vp 17 f §:n 3 momenttia koskevista säännöskohtaisista perusteluista ilmenevällä tavalla lähtökohtana saldo- ja tilitapahtumajärjestelmän tiedonkäsittelylle olisi ISO20022-sanomarakenteen muoto. Tulli huomauttaa tältä osin, että Tullin näkemyksen mukaan kryptovaratilejä koskevat tilitiedot ovat yhteensopivia nykyisen tilitietojen kyselymallin osalta, mutta saldo- ja tilitapahtumatietojen osalta kryptovaratilipahtumatiedot eivät ole yhteensopivia ISO-sanomarakenteen kanssa. Vaikka muun muassa 17 d §:n säännöskohtaisista perusteluista ilmenevällä tavalla tilitapahtumatiedoilla tarkoitetaan ”yksityiskohtaisia tietoja kryptovarojen siirroista”, ei Tullin tiedossa ole yksityiskohtaisempaa määritelmää ns. kryptovaratilipahtumatietojen tarkemmasta sisällöstä.

17 i § Pankkitilirekisterien yhteenliittämisyjärjestelmän kautta saataville asetettavat tiedot

Ehdotetun 17 i §:n 1 momentti koskee Tullin vastuuta huolehtia tiettyjen tietojen asettamisesta saataville pankkitilien yhteenliittämisyjärjestelmän kautta. Tulli pyytää säännöstä tarkastettavaksi sen sana- ja taivutusmuotojen osalta: ”...että pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä saatavat [---] ajantasaiset ja tosiasiallisia pankkitilin ja maksutilin [---] tietojen vastaavat tiedot asetetaan saataville”.

Ehdotetussa 17 i §:n 3 momentissa viitataan 6. rahanpesudirektiivin 17 artiklaan. Tulli esittää tältä osin tarkastettavaksi, tulisiko momentissa viitata tarkemmin mainitun 17 artiklan 2 kohtaan. Sama huomio koskee ehdotetun 17 i §:n säännöskohtaisia perusteluja.

17 j § Tietojenvaihto yhteenliittämisyjärjestelmässä

Ehdotetun 17 j §:n 3 momentti sisältää viittauksen direktiivin (EU) 2016/680 4 artiklan 2 kohtaan. Tulli esittää tarkistettavaksi, tulisiko ehdotetussa 3 momentissa viitata direktiivin sijaan sen kansalliseen täytäntöönpanolakiin (laki henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä [1054/2018]) ja sen asianomaista artiklaa vastaavaan säännökseen (2 luku 5 §). Edelleen Tulli esittää harkittavaksi, tulisiko säännöksen perusteluiden viimeisen kappaleen viimeistä virkettä ("Rahoitustietodirektiivin 4 artiklaan lisätyn 1 b kohdan mukaan...") selventää sen täsmentämiseksi, tarkoitetaanko perusteluilla viitata ehdotetun 17 § j:n 3 momentin sanamuotoon ("sanotun kuitenkin rajoittamatta direktiivin (EU) 2016/680 4 artiklan 2 kohdan soveltamista") vai koskeeko perustelu asiasisällöllisesti jotain toista asiaa.

TULLIN MUUT HUOMIOT

Tulli on ylempänä lausunnossa viitannut soveltuviissa kohdissa huomioihin, joita Tulli on esittänyt 5.9.2024 päivätyssä muistiossaan. Tulli viittaa tässä yhteydessä vielä yksittäisiin muistiossa esiin tuotuihin seikkoihin, joita ei ole huomioitu nyt kyseessä olevassa hallituksen esityksessä. Tulli on esittänyt harkittavaksi, olisiko PMJ-laissa tarpeen säännellä tilirekisteriin tallennettavia ja tiedonhakujärjestelmästä luovutettavia tietoja koskevasta aikamääreestä, jolla olisi rekisteröityjen oikeusturvaa edistävä vaikutus. Tietojen luovuttamisen ja tallentamisen alkamisajankohta on muistiosta ilmenevällä tavalla perustunut Tullin linjaukseen. Edelleen muistiossa on viitattu rikemaksun suuruutta koskevaan PMJ-lain 12 §:n 2 momenttiin. Ottaen huomioon, että sanktiointimahdollisuus kohdistuu tiedonluovuttajiin (yrityksiin), on Tulli esittänyt kyseisen säännöksen tarkasteltavaksi sen osalta, että voiko sanktiointi kohdistua myös luonnollisiin henkilöihin.

Tulli on esittänyt PMJ-lakia koskeneen saldo- ja tilitapahtumamuutoksen (HE 25/2025 vp) lainvalmistelun yhteydessä tiettyjä huomioita. Ottaen huomioon, että nyt kyseessä olevalla hallituksen esityksellä ehdotetut PMJ-lain muutokset perustuvat lainmuutoksella HE 25/2025 vp ehdotettuun lakiin, viittaa Tulli tässä yhteydessä vielä tiettyihin mainitussa yhteydessä esittämiinsä huomioihin, jotka ovat edelleen jääneet ottamatta huomioon.

Tulli on kirjallisessa asiantuntijalausunnossaan 23.5.2025 (Tulli/2025/01124) esittänyt rekisterinpitäjyyteen liittyvän huomion. Koska hallituksen esityksellä HE 25/2025 vp ehdotettu 17 g § (Rekisterinpitäjä ja keskitettyyn sähköiseen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmään liittyvät vastuut) sijaitsee lain kolmannessa luvussa (Keskitetty sähköinen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmä), on siinä säänneltyjen rekisterinpitäjävastuiden mahdollista tulkita koskevan vain saldo- ja tilitapahtumajärjestelmää. HE 25/2025 vp säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu kuitenkin muun muassa seuraavaa: "ehdotus vastaa voimassa ollutta tilannetta, mutta uuden keskitetyn sähköisen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmän käyttöönoton myötä ehdotettu sääntely täsmentäisi jokaisen tiedonkäsittelijän vastuuta, joihin on voimassa olevassa laissa katsottu liittyvän epäselvyyttä." Tulli huomauttaa, että rekisterinpitäjän vastuiden tulisi koskea siten myös 2 luvussa säädettyä tilitietojärjestelmää.

Edelleen Tulli on asiantuntijalausunnossaan huomionut, että hallituksen esityksellä HE 25/2025 ehdotetussa 17 e §:n 2 momentissa säädetään tiedoista, jotka viranomaisen tulee tietojen pyytämisessä yksilöidä. 17 g §:n 3 momentissa säädetään puolestaan tiedoista, joita Tullin tulee välittää kyselyn mukana tiedonluovuttajille. Viimeksi mainitun pykälän mukaan sanoman mukana on välitettävä toimivaltaisen viranomaisen yhteystiedot, jota ei ole kuitenkaan lueteltu 17 e §:n 2 momentissa. Tulli huomauttaa, että viranomaisen yhteystiedot olisi tarpeellista lisätä myös 17 e §:n 2 momenttiin, koska kysely lähtee viranomaisen päästä.

Tarkela Jukka
Tulli.fi